

3. Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я: Закон України № 1053 ІХ від 03.12.2020. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>

4. Про державні фінансові гарантії медичного обслуговування населення: України № 2168-VIII від 19.10.2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2168-19#Text>

5. Закон України «Про курорти». № 3370 – IV від 19.01.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2026-14#Text>

ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

Жилякова О.В., канд. екон. наук, доц.
Гусейнова Л.Х кизи, здобувач вищої освіти
Державний біотехнологічний університет

Особисте страхування, страхування матеріальних інтересів, пов'язаних із життям, здоров'ям, працездатністю, має особливості, які зумовлюють її вплив на соціально-економічний стан держави. Ця галузь включає в себе як накопичувальне страхування, а саме страхування життя та пенсій, так і ризикові види страхування – медичне та страхування від нещасних випадків. Особисте страхування у всіх його видах сприяє соціальної захищеності населення. У сучасній економіці через страхування реалізується державна політика соціально-економічного захисту населення, а також формуються значні інвестиційні ресурси.

Особисте страхування має багато спільного із соціальним страхуванням, і насамперед щодо об'єктів страхового захисту громадян. Разом з тим між соціальним страхуванням та особистим є відмінності. Головна з них стосується джерел формування страхових фондів. В особистому страхуванні ними є переважно індивідуальні доходи громадян, а в соціальному – кошти підприємств, установ, організацій, держави.

Страхування життя як підгалузь особистого страхування є потужним механізмом забезпечення довгострокових інвестицій в національну економіку, що сприяє підвищенню її конкурентоспроможності.

Розвиток страхового ринку є похідною соціально-економічного розвитку країни. Зацікавленість держави у розвитку страхування зумовлюється тим, що завдяки йому уможлиблюється підвищення соціального захисту населення і господарюючих суб'єктів, зменшується навантаження на державний бюджет у частині відшкодування непередбачуваних збитків, вирішуються проблеми соціального забезпечення завдяки перенесенню державних соціальних виплат із коштів бюджету на страхові виплати [2].

В Україні у сучасних умовах фінансово-економічної кризи, спричиненою війною, попри низку економічних, фінансових, гуманітарних проблем досить гостро постали й питання соціального захисту населення, зокрема у сфері пенсійного забезпечення, медичного обслуговування та захисту при настанні різного роду нещасних випадків. Одним з дієвих механізмів вирішення таких

проблем є побудова ефективної системи державного соціального страхування. Але враховуючи фінансове навантаження на систему соціального страхування, яка знаходиться в процесі реформування, та дефіцит коштів фондів соціального страхування гострої актуальності та невідкладного вирішення потребує питання створення умов для розвитку добровільного особистого страхування.

Особисте страхування як один з сегментів вітчизняного страхового ринку через несприятливі ринкові умови, фінансову кризу та непослідовність реформ у соціальній сфері недостатньо розвинуте та не використовується як механізм вирішення соціальних проблем, які набули катастрофічного характеру: спад демографічних показників, інвалідність, хвороби, нещасні випадки, відсутність якісної медичної допомоги, потреба в соціальному захисті, матеріальна незабезпеченість людей похилого віку. У стратегічній перспективі можна прогнозувати загострення цих проблем та недостатність державних фінансових ресурсів для вирішення цих проблем та забезпечення соціального захисту населення. Оцінюючи комплексно загрози та можливості ринку страхування особистих ризиків вважається, що ця сфера страхової діяльності в Україні має значний потенціал розвитку.

В особистому страхуванні розглядають такі страхові ризики: смерть страхувальника або застрахованого; тимчасова втрата працездатності; постійна втрата працездатності; вихід на пенсію страхувальника або застрахованої особи; дожиття страхувальника або застрахованого до закінчення строку страхування.

В Україні особисте страхування як галузь страхування розвивається дуже повільно відносно інших галузей. Обсяги премій з особистого страхування (страхування життя та медичне) за I квартал 2023 року майже не змінилися в той час як премії зі страхування майна зросли на 9% протягом кварталу.

Уповільнення розвитку ринку особистого страхування спричинено багатьма факторами, серед яких основний це повномасштабна війна на території країни. З одного боку це повинно сприяти підвищенню попиту на послуги особистого страхування за рахунок збільшення страхових випадків та освідомлення необхідності страхового захисту. А з іншого – зменшення доходів населення, зменшення потенційного страхового поля за рахунок міграції населення, невпевненість у майбутньому та недовіра до страхових компаній.

Для подолання виявлених проблем та розвитку ринку особистого страхування як дієвого механізму вирішення соціальних проблем та підвищення добробуту населення у перспективі, використання інвестиційного потенціалу страхового ринку необхідно використовувати комплексний підхід, який включає такі заходи як проведення роз'яснювальної страхової політики серед населення, введення інноваційних видів особистого страхування та мікрострахування для всіх верств населення, економічне стимулювання зацікавленості роботодавців у збереженні здоров'я своїх працівників, законодавче забезпечення здорової конкуренції на ринку особистого страхування.

Інформаційні джерела:

1. Про страхування : Закон України від 04.10.2001 № 85/96-ВР. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/>

2. Романовська Ю.А., Снітко І.В. Соціальна роль особистого страхування у соціальному захисті населення України. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2021. № 28. С. 83-90.

ЕВОЛЮЦІЯ ТА ЗМІНИ ПІДХОДІВ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ГРАНТ»

Кобеля-Звір М. Я., канд. екон. наук, доц.
Львівський торговельно-економічний університет

Грантову підтримку від різноманітних донорів Україна отримує з проголошенням незалежності, з 1991 р.. Спочатку увага приділялася питанням розбудови інфраструктури в Україні та наближення її до європейських стандартів. Після 1997 р. акцент підтримки змістився на питання правових і структурних реформ, демократизації суспільства, забезпечення сталого зростання, підвищення рівня й поліпшення умов життя людей у регіонах, підтримки екологічної та ядерної безпеки, відродження культури, духовності.

З 2014 року з'являються грантові можливості для підтримки євроінтеграційних процесів, активізації та розвитку громадянського суспільства, впровадження реформ із децентралізації.

Відповідно до чинного законодавства України міжнародна технічна допомога (МТД) – фінансові та інші ресурси та послуги, що відповідно до міжнародних договорів України надаються донорами на безоплатній та безповоротній основі з метою підтримки України. Міжнародна технічна допомога може залучатись у вигляді: будь-якого майна, необхідного для забезпечення виконання завдань проектів, яке ввозиться або набувається в Україні; робіт і послуг; прав інтелектуальної власності; фінансових ресурсів (грантів) у національній чи іноземній валюті; інших ресурсів, не заборонених законодавством, у тому числі стипендій [1].

Ці ресурси завжди були, є і залишатимуться важливим механізмом підтримки, яким притаманна практична гнучкість. На відміну від державних програм, грантові програми набагато оперативніше реагують на потреби цільових груп. Грантові інструменти можуть швидко змінюватися, реагувати на загрози, виклики та ризики, започатковувати інновації та змінювати підходи.

У перекладі з англ. «grant» – дар, дотація, стипендія. Вважають, що гранти – це сукупність фінансових засобів, які надаються визначеним некомерційним установам або фізичним особам для реалізації соціального проекту, благодійної програми, проведення наукових досліджень, навчання або ж підвищення кваліфікації та інших суспільно корисних цілей із обов'язковим етапом звітування щодо їх використання на визначені цілі. Важливою умовою реалізації грантових коштів є не лише потреба в розумінні специфіки певної проблеми, але варіанти її перспективного вирішення, очікувані результати та обґрунтування потреби в коштах.